

Uwagi Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Psychologów do nowelizacji Rozporządzenia MZ zmieniające rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 2067), wydawane na podstawie art. 229 § 8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, 1043 i 1495).

W naszej ocenie zapisy, zmieniające dotychczasowe rozporządzenie wprowadzają zalecenia i zapisy niekorzystne dla pracownika i pracodawcy.

I. Dotyczy definicji (słownik niniejszego projektu) zakresu badań dodatkowych i konsultacji specjalistycznych

Zakres badań dodatkowych i konsultacji specjalistycznych w procedowanym rozporządzeniu oznacza *ich obligatoryjne wykonanie, po potwierdzeniu istotnego wpływu czynnika szkodliwego lub uciążliwego na zdrowie po dokonanej ocenie zagrożenia dla zdrowia i życia występujących na stanowisku pracy*. Ustawodawca definiując obligatoryjność ich wykonania wskazuje tylko na szkodliwość czynników wynikających z pracy na zdrowie pracownika, ale pomija potrzebę określenia i oceny dodatkowymi badaniami specjalistycznymi szczególnych predyspozycji pracowników na określonych stanowiskach pracy.

Wskazanie, że specjalistyczne badania konsultacyjne, w tym badania psychologiczne mogą stanowić jedynie poszerzenie zakresu badań profilaktycznych, a nie zalecenie ich wykonania, szczególnie wtedy, gdy nie jest to regulowane innymi aktami prawnymi jak w przypadku kierowania pojazdami, czy posługiwania się bronią, stanowi ryzyko dopuszczenia do pracy na określonych stanowiskach osób, niezdolnych, z powodu braku posiadania szczególnych predyspozycji czy wręcz przeciwnie do jej świadczenia. Dodatkowo niepewność wzbudza przekazanie lekarzowi decyzji o zleceniu badań dodatkowych i specjalistycznych konsultacji w sytuacjach, które nie zostały przez ustawodawcę określone, w zależności od posiadanej wiedzy, doświadczenia w zakresie medycyny i innych nauk pokrewnych oraz poza medycznych uwarunkowań (np. ekonomicznych)

Wniosek

Należy dodać, że obligatoryjne badania konsultacyjne psychologiczne powinny być wykonywane, gdy na określonych stanowiskach pracy wymagane są szczególne predyspozycje psychiczne pracownika (poznawcze, afektywne i behawioralne, sprawność psychoruchowa).

II. W załączniku 1 do rozporządzenia MZ w cz. V, pkt. 1 należy wprowadzić zmiany

Niekorzystne czynniki psychospołeczne, w tym punkcie pomija się, w porównaniu do załącznika nr 1 dotąd obowiązującego rozporządzenia – konieczność zwrócenia uwagi na stan psychiczny pracownika w określonych zawodach. W procedowanym rozporządzeniu w badaniach profilaktycznych **pracowników narażonych na zagrożenia wynikające ze stałego dopływu informacji i gotowości do odpowiedzi, pracujących na stanowiskach decyzyjnych i związanych z odpowiedzialnością, oraz pracujących pod presją stresu, czasu, nierównomiernego obciążenia pracą** nie zaleca się poszerzenia o konsultacyjne badania psychologiczne.

Uzasadnienie

Pracownicy narażeni na zagrożenia wynikające ze stałego dopływu informacji i gotowości do odpowiedzi, pracujący na stanowiskach decyzyjnych i związanych z odpowiedzialnością, oraz pracujący pod presją stresu, czasu, nierównomiernego obciążenia pracą powinni być oceniani pod względem specyficznych, wymaganych cech na określonym stanowisku pracy. Lekarz wykonujący badanie pracownika nie posiada odpowiednich narzędzi do zbadania szczególnych predyspozycji w zakresie oceny, określenia rodzaju i stopnia nasilenia deficytów w funkcjonowaniu poznawczym człowieka (pamięć, uwaga, funkcje wykonawcze – planowanie, przewidywanie skutków działania), czasu reakcji prostej, czasu reakcji złożonej, koordynacji w zadaniu krzyżowym, koordynacji wzrokowej i czasu reakcji. Lekarz nie posiada także narzędzi do utworzenia profilu funkcjonowania charakterystycznego/typowego dla pracownika w oparciu o ocenę rzeczywistej, a nie deklarowanej przez badanego sprawności procesów poznawczych, afektywnych i modelu zachowania w określonych sytuacjach, stanu zdrowia w obszarze funkcjonowania psychicznego i wywiadu dotyczącego zdarzeń krytycznych, mogących mieć wpływ na sprawność funkcjonowania w określonych sytuacjach. Brak wskazania w rozporządzeniu w załączniku 1 cz. V, pkt. 1 potrzeby zwrócenia uwagi na stan psychiczny badanego pracownika będzie skutkowało pomijaniem konsultacyjnych badań psychologicznych w tym zakresie.

Wniosek

Wnosimy o określenie obligatoryjnych wskazań do konieczności wykonywania konsultacyjnych badań psychologicznych **w grupie pracowników, którzy muszą wykazać się szczególnymi predyspozycjami dla wykonywania zadań w określonych sytuacjach w tym pracowników narażonych na zagrożenia wynikające ze stałego dopływu informacji i gotowości do odpowiedzi, pracujących na stanowiskach decyzyjnych i związanych z odpowiedzialnością, oraz pracujących pod presją stresu, czasu, nierównomiernego obciążenia pracą,**

III. W załączniku 1 do rozporządzenia MZ w cz. V, pkt. 2 należy wprowadzić zmiany

Ustawodawca nie wskazuje na potrzebę dokonywania oceny specyficznych predyspozycji i cech oczekiwanych od pracowników wykonujących **pracę związaną z obsługą narzędzi, maszyn, urządzeń i poruszających się poza drogami publicznymi pojazdów mechanicznymi (wózki widłowe, koparkoładowarki itd.)** poprzez wykonanie specjalistycznej konsultacji psychologicznej i wykonanie m.in. testów psychoruchowych. W dotychczas obowiązującym rozporządzeniu prace te były definiowane jako prace wymagające pełnej sprawności psychoruchowej i posiadania szczególnych predyspozycji. Stwierdzenie „w każdym przypadku konieczna ocena funkcji organizmu niezbędnych do bezpiecznego obsługiwanie, narzędzia, maszyny, urządzenia lub pojazdu” w sposób jednoznaczny nie określa konieczności korzystania ze specjalistycznego badania konsultacyjnego psychologicznego.

Uzasadnienie

W przedłożonym projekcie nie uwzględniono potrzeby dokonywania oceny sprawności psychoruchowej pracowników, określonymi narzędziami, które posiadają odpowiednie licencje oraz metodologię ich przeprowadzania przez psychologów, dla osób wykonujących pracę **związaną z obsługą narzędzi, maszyn, urządzeń i poruszających się poza drogami publicznymi pojazdów mechanicznymi (wózki widłowe, koparkoładowarki itd.)** W efekcie może skutkować dopuszczeniem do pracy na ww. stanowiska osób, które nie posiadają wymaganych predyspozycji i obniżeniem bezpieczeństwa w środowisku pracy dla nich samych i osób znajdujących się w otoczeniu.

W tym obszarze zakres dodatkowych badań i konsultacji specjalistycznych nie jest regulowany odrębnymi przepisami jak w przypadku badań i konsultacji dotyczących kierowania pojazdami, czy posługiwania się bronią. Może to doprowadzić do minimalizowania ważności obszarów i funkcji organizmu wymagających badania i oceny specjalisty. Pozornie obniży to koszty i czasochłonność badań profilaktycznych, jednak może zwiększyć globalne koszty z uwagi na wypadkowość, urazy, absencję w pracy. Wnioskujemy, aby przy procedowaniu tak ważnego aktu prawnego, regulującego badania profilaktyczne w medycynie pracy ustawodawca uwzględnił potrzebę oceny sprawności i predyspozycji psychoruchowych, a także sprawność funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i behawioralnego, zaburzeń psychicznych i zachowania, które są coraz częściej rozpoznawane w populacji osób w każdym wieku, również produkcyjnym. Zwracamy uwagę, że zaburzenia psychiczne, których podłożem jest uszkodzenie Ośrodkowego Układu Nerwowego, zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem środków psychoaktywnych, a także zaburzenia z grupy psychotycznych, zaburzenia nastroju, zaburzenia nerwicowe, zespoły behawioralne, zaburzenia osobowości, upośledzenia umysłowe, zaburzenia zachowania i emocji, które w ostatnich latach są jednym z powodów największych strat gospodarczych i społecznych. W 2016 r. zostały one wymienione na trzecim miejscu listy chorób o największym znaczeniu epidemiologicznym w Europie. Prognozy na kolejne 20 lat przewidują, że grupa zaburzeń w obszarze zdrowia psychicznego stanie się drugim po nowotworze najbardziej kosztotwórczym problemem zdrowotnym w Europie. Na podstawie badania „EZOP – Polska”, przeprowadzonego w 2012 r. na grupie 10 tys. osób, stwierdzono, że w badanej populacji przynajmniej jedno zaburzenie spośród 18 definiowanych w klasyfikacjach (ICD 10 i DSM-IV) i wymienionych przez nas w niniejszym opracowaniu, można rozpoznać w ciągu życia u 23,4% osób.

OGÓLNOPOLSKI ZWIĄZEK ZAWODOWY PSYCHOLOGÓW
ZARZĄD KRAJOWY

91-084 Łódź, ul. Bardowskiego 1
NIP: 7272807677, REGON: 366042288
Tel.: 42 640 71 31, KRS: 0000651609

Przeprowadzone badania epidemiologiczne w ramach Narodowego Programu Zdrowia, Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, Programu zapobiegania depresji w Polsce na lata 2016-2020 wskazują, że w Polsce 25% populacji (osób) cierpi na więcej niż jedno zaburzenie, a u co 25. Osoby rozpoznawane są 3 i więcej zaburzenia, które mogą wpływać na sprawność psychoruchową i inne szczególne predyspozycje mające znaczenie na określonych stanowiskach pracy.

W związku z tym, że istnieje prawdopodobieństwo, że co czwarty badany pracownik, od którego na stanowisku pracy wymaga się szczególnych predyspozycji w tym psychoruchowych, afektywnych, poznawczych, behawioralnych nie zostanie odpowiednio zdiagnozowany istnieje ryzyko dopuszczenia do pracy na określonym stanowisku osób niezdolnych do bezpiecznego jej wykonywania.

Z uwagi na fakt, że badania profilaktyczne pracowników na określone stanowiska pracy nie mają mieć charakteru dyskryminacyjnego, a prozdrowotny, to w przypadku dopuszczenia do pracy na określonym stanowisku osób, u których stwierdza się wstępowanie ograniczeń, nie doprowadzi do tego, że powinny one zostać objęte prewencyjną opieką specjalistyczną, rehabilitacją w celu ich korygowania. Brak wskazania przez ustawodawcę zaleceń do częstszego wykonywania badań profilaktycznych w tej grupie może też ostatecznie podnosić ryzyko utraty zdrowia lub/i życia tych pracowników lub/i osób przebywających w ich otoczeniu w środowisku pracy .

Wniosek

Wnosimy o obowiązkowe wskazania konieczności wykonywania konsultacyjnych badań psychologicznych w tej grupie pracowników tzn. **wykonyjących pracę związaną z obsługą narzędzi, maszyn, urządzeń i poruszających się poza drogami publicznymi pojazdów mechanicznymi (wózki widłowe, koparkoładowarki itd.)**

dr Jadwiga Łuczak-Wawrzyniak

Wiceprzewodnicząca Zarządu Krajowego
Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Psychologów